

ДОКЛАД

относно: Планирана годишна комплексна проверка на условията в издадено комплексно разрешително КР № 117/2006г на „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ” АД, гр. София

В периода от 21.11. до 22.11.2024г. екип от експерти на РИОСВ-Пазарджик и представител на Басейнова Дирекция „Източно Беломорски район“, гр. Пловдив (БДИБР) извършиха планова проверка на „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ” АД, гр. София по изпълнение на условия от КР 117/2006г. От проверката е съставен КП № 01 – 09/22.11.2024 г.

Цел на проверката: извършване на планов текущ контрол съгласно график за провеждане на контролната дейност по изпълнение на условия от комплексно разрешително КР №117/2006г., изменено с Решение № № 117-Н0-ИЗ-А0-ТГ1/2017г. и заповед на директора на РИОСВ-Пазарджик РД-08-162/19.11.2024г.

Обхвата на проверката: Изпълнение на условия в комплексно разрешително (КР) № 117/2006г. изменено с Решение № 117-Н0-ИЗ-А0-ТГ1/2017г. за следните инсталации:

Инсталация, попадаща в обхвата на Приложение № 4 от ЗООС:

Инсталация за производство на катодна мед и цинков сулфат, включваща следните дейности:

1. Производство на катодна мед, включващо следните процеси:
 - излужване на некондиционни руди от насипището, концентриране на мед чрез разтвор на сярна киселина, сорбция на продуктивни разтвори, екстракция на богати медни разтвори, реекстракция на богатата органика и електролиза на меден разтвор.
2. Производство на цинков сулфат, включващо следните процеси:
 - излужване на некондиционни руди от насипището, смилане на твърд отпадък и руди, пресяване на твърд отпадък и руди, разтваряне на цинк със сярна киселина, декантиране на цинк от продуктивни разтвори.

Инсталации, непопадащи в обхвата на Приложение № 4 на ЗООС:

1. Инсталация за производство на топлоенергия;
2. Насипище за окисни и некондиционни руди – рудник “Цар Асен”.
Извърши се проверка по документи и оглед на производствената площадка във връзка със условия: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 и 16 от КР.

Период на проверката – от 26.10.2022 г. до 28.11.2023 г.

Резултати и заключения:

По Условие 2. Инсталации, обхванати от това разрешително.

В момента на проверката инсталацията за производство на електролитна мед не се експлоатира. Инсталацията за производство на катодна мед е експлоатирана до 07.08.2024г.

Инсталация за производство цинков сулфат не се експлоатира и е изведена от експлоатация съгласно условие 16.

Инсталация за производство на топлоенергия е демонтирана.

На площадката не се извършва производствена дейност. Извършва се единствено припомпване на дебалансови разтвори, изтичащи от насипището с цел недопускане изтичането им и замърсяване на водите на р. Луда Яна. Припомпването на дебалансовите разтвори изтичащи от насипището към котловане на рудник «Цар Асен» се извършва от «Панагюрска медна компания» АД на основание на сключен договор с «Еко Антрацит» ЕАД № ЕА-02/26.02.2024 г.

На основание на горесцитирания договор се извършва и непрекъснато поддържане на водното ниво във водема за дебалансови разтвори – дренажни води до ниво на нивомерната лата не повисоко от 1.60 м. В момента на проверката нивото е 1.30 м.

Операторът няма концесия за експлоатация на насипицето за окисни и некондиционни руди – рудник “Цар Асен”, описано в **условие 2** на КР като инсталация, която не попада в обхвата на Приложение 4 на ЗООС.

Във връзка с експлоатацията на насипицето е представен договор за наем между „Панагюрска медна компания“ АД и „ПАНАГЮРСКИ МИНИ“ ЕАД, (в ликвидация) гр. София.

За производствената дейност, извършвана в периода на проверката като суровина е използван единствено набогатен разтвор от езерото за „богати разтвори“. Не са използвани медсъдържащи отпадъци. На площадката не се експлоатира инсталация за преработка на медсъдържащи отпадъци и не се извършва операция по оползотворяване, обозначена с код R4 (рециклиране или възстановяване на метали или метални съединения). Съоръженията към инсталацията са демонитрани.

По Условие 3. Обхват.

Операторът е в процедура по преразглеждане на КР във връзка с планирани промени в работата на инсталацията (доставка и инсталиране на дизелов агрегат, термопомпа и токоизправител) и оценка на съответствието на „Инсталация за производство на катодна мед и цинков сулфат“ с публикувано **РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2010/1032 НА КОМИСИЯТА от 13 юни 2016г. за формулиране на заключения за най-добрите налични техники (НДНТ) в цветна металургия съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Света, и РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2016/902 НА КОМИСИЯТА от 30 май 2016г. за установяване на заключения за НДНТ съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за системи за пречистване/улавяне на обичайни отпадъчни води и отпадъчни газове в химическия сектор.** Към момента на проверката процедурата по преразглеждане на КР не е приключила.

За периода на проверката, операторът не е планирал нови промени в работата на инсталацията.

Няма промяна в границите на производствената площадка. За целите на настоящия протокол понятието “площадка” означава територията, на която са разположени инсталациите по Условие 2 и представена на Приложение №1 “План на насипище и инсталация” от заявлението, с местонахождение на инсталациите по Условие 2 – с. Цар Асен, обл. Пазарджик.

По Условие 4. Капацитет на инсталациите.

Инсталации в обхвата на Приложение № 4 на ЗООС:

Инсталация за производство на катодна мед и цинков сулфат:

Експлоатирана е единствено инсталацията за производство на катодна мед. Производствения капацитет (t/24h и t/y) на инсталацията не превишава заложените норми:

- представена е справка за количество произведена електролитна мед изразена в t/24h. за периода на експлоатация на инсталацията в рамките на проверявания период - от декември 2023г. до 07.08.2024г.

- с ГДОС за 2023г. операторът е докладвал производствен капацитет на инсталацията за производство на електролитна мед – 32.2 т/ год.

Инсталацията за производство на цинков сулфат е изведена от експлоатация.

Инсталации извън обхвата на Приложение № 4 на ЗООС:

Инсталацията за производство на топлоенергия е демонтирана. На нейно място се използва монтирана термопомпа и топлообменник.

Насипицето за окисни и некондиционни руди – рудник «Цар Асен» се експлоатира в разрешения капацитет.

По условие № 5. Система за управление на околна среда.

Прилага се система за управление на околната среда, изискваща се с **Условие 5** на комплексното разрешително. Регламентирани са редът, отговорностите, пълномощията и документирането на дейностите по внедряването, функционирането, и поддържането на системата за управление на околната среда, и лицата отговорни за изпълнението на условията на комплексното разрешително. Проведено е обучение на персонала във връзка с прилагане изискванията на КР през 2024г.

Разработени се и се прилагат инструкции за:

- Експлоатация и поддръжка. Извършва се документиране в дневници от извършените проверки.
- Мониторинг на техническите и емисионни показатели. Извършва се документиране на резултатите от извършените проверки в дневници.
- Периодична оценка на съответствието на стойностите на техническите и емисионни показатели с условията на КР. Водят се записи от извършените оценки на съответствие.
- При констатирани несъответствия се изготвят предписание за коригиращи действия.

По Условие № 7. Уведомяване.

За периода на проверката не е имало аварийни или други замърсявания, което да е наложило уведомяване на компетентните органи по **условие 7.1 и 7.2**.

За периода на проверката, операторът не е уведомявал компетентните органи за взетите решения за планирана промяна в работата на инсталацията.

По условие № 8. Използване на ресурси:

Използване на вода:

Използването на води за производствени нужди става съгласно издадено Разрешително за водоползване № 31130094/02.07.2019г. по реда на Закона за водите. Представен е договор с експлоатиращото селищната водоснабдителна система "ВиК" дружество № 202000188/06.08.2012г.

Монтирано е водомерно устройство за отчитане на добитата вода от р. Луда Яна, което е пломбирано от компетентния орган.

Насипището за окисна руда се оросява с вода с ниско съдържание на мед /поддържа се оборотен цикъл на производствените води/. Набогатените води от насипището се събират в подножието му в езеро за богати разтвори. При необходимост за компенсиране на загубите и в по-сухите месеци, когато се налага допълнително количество вода, същата се набавя от р. Луда Яна съгласно издаденото разрешително за водовземане. Декларирано е отнето водно количество за 2023г. - 56 м³/г.

Извършва се измерване/изчисляване и документиране на изразходваните количества вода за производствени нужди съгласно разработена работна инструкция. Резултатите се записват в дневник. Операторът прилага инструкция за оценка на съответствието на изразходваните количества вода за производствени нужди при работа на инсталацията с условията на разрешителното. За 2023г. няма превишение на количеството изразходвана вода за производствени нужди, посочено в **Таблица 8.1.3**.

Използване на енергия:

Ежемесечно се отчита консумираната електроенергия. Представен е дневник, в които са документираните измерените месечни количества електроенергия, месечната консумация на електроенергия за производството на единица продукт и оценка на съответствието за 2023г., и годишната консумация на електроенергия. Консумираните количества не превишават стойностите, посочени в **Таблица 8.2.1**.

На площадката не се използва топлоенергия, топлопреносната мрежа е демонтирана.

Използване на суровини, спомагателни материали и горива

Извършва се оценка на съответствието на консумираните количества суровини и спомагателни материали в инсталацията за производство на електролитна мед. Консумираните количества не превишават стойностите, посочени в **Таблицы 8.3.1.1. и**

8.3.1.2.

Химичните вещества и смеси, които са налични в опаковки се съхраняват съгласно условията за съхранение, посочени в ИЛБ.

За съхранението на сярната киселина на площадката са налични 1 резервоар с вместимост 80 м³ и 1 резервоар с вместимост 10 м³. Към момента на проверката са налични и се съхраняват около 10 т. сярна киселина. С комплексната проверка през 2023г. е установено, че обваловката на резервоарите с местоположение Позиция 1 от Фиг. 2, приложение към заявлението е нарушена – наклонена към склона, с пукнатини и пропаднала бетонова настилка. В резултат на изпълнение на дадено предписание резервоарите са преместени на обвалована площадка, разположена в северозападната част на инсталацията. Предписанието е изпълнено в срок.

Екстрагентите, разредителите, смазочните и вискозните масла се съхраняват на площадките по **условие 8.3.4.7**. На площадката не се съхранява цинков прах. Към датата на проверката на площадката не са налични екстрагенти. Наличното количество разредител е 0,8 куб. метра. Извършва се документиране на проверките и поддръжката на оборудването, резервоарите за сярна киселина и обвалованите площи, съоръженията и площадките за съхранение на суровини, и спомагателни материали. Представен е дневник, в който са отразени резултати от ежемесечните проверки на резервоарите и обваловките. За м. ноември е отразено, че обваловката на резервоарите за сярна киселина не е почистена, предивено е коригиращо действие. При огледа на място също се установи наличие на листна маса и материали в обвалованата зона на резервоарите за съхранение на сярна киселина. (нарушено **условие 8.3.4.4**).

По условие № 9. Емисии в атмосферата:

С условията на КР се разрешава експлоатацията на два точкови източника на отпадъчни газове: изходящ комин от воден скруббер и комин за изходящи газове от парогенератора. Последният е демонтиран и не е наличен на площадката. Оборудването на автоклавния цех също е демонтирано. На площадката не са налични изпускащи устройства №1 (комин К2 към автоклавен цех) и № 2 (комин К1 към инсталация за производство на топлоенергия). Не е налично и не се експлоатира пречиствателно съоръжение – скруббер към изпускащо устройство комин К2. Поради това, не се извършва мониторинг на работата на пречиствателното съоръжение. В тази връзка **Условия от 9.1.1 до 9.2.2, както и 9.6.1, 9.6.2, 9.6.3 и 9.6.5.5** са неприложими.

Във връзка с оценка на наличието на източници на неорганизираните емисии на площадката е разработена РИ и е наличен дневник със записи за извършвана периодична оценка наличието на източници за неорганизираните емисии. Извършено е документиране на резултатите от изпълнението на мерките за предотвратяване/намаляване на неорганизираните емисии и интензивно миришещи вещества, генерирани от дейностите на площадката. За периода на проверката заложените мерки се спазват. С цел предотвратяване на неорганизираните емисии на пари от работещите вани за производство на електролитна мед, същите са покрити с плътни капаци, които не позволяват освобождаването на емисии от повърхността на разтвора.

По условие № 10. Емисии в отпадъчните води.

Направен е оглед на място на езерото за „богати разтвори“, канавката в петата на окисния отвал и по производствената площадка. Не се констатира заустване на отпадъчни води в р. луда Яна. Охранителната канавка е почистена, няма разливи на дренажни води. Операторът е предприел и спазва следните мерки за недопускане изтичане на води от езерото:

1. От бетонното съоръжение на преливника на водоема за богати разтвори няма дрениране на води.

2. Монтирана е високонапорна помпа Gundfos 45 kW, h 205 за изпомпване на водите от ВБР към окисен отвал, като е изграден тръбопровод PVC ф 65 за отвеждане на дисбалансните води до открития котлован на рудник Цар Асен.

3. Канавката в петата на окисния отвал се поддържа и осигурява добра проводимост.

4. Операторът наблюдава нивото на езерото за богати разтвори чрез поставена лата за измерване нивото на водите. Води се ежедневен дневник за ниво в метри, копие от който се изпраща ежемесечно в РИОСВ-Пазарджик. Към момента на проверката нивото на водите в езерото е до 130 см.

Поддържа се оборотен цикъл за производствените отпадъчни води, който включва и окисен отвал с водоем богати разтвори.

Битово-фекални отпадъчни води (формирани от административно-битовата сграда) се отвеждат в двукамерна септична яма. Септичната яма е в добро техническо състояние. По информация в дневника за поддръжка и почистване на септичната яма, същата е запълнена на 1/5 от обема.

Операторът прилага инструкция за периодична проверка и почистване на септичната яма, както и за проверка на състоянието на канализационната мрежа. За периода на проверката не се е налагало почистване на ямата.

Представен е договор за извозване на отпадъчни води с лицензирана фирма. При почистване отпадъчните води се транспортират до ПСОВ – гр. Пазарджик. Представен е и договор с ВиК ЕООД гр. Пазарджик за пречистване на отпадъчни води в ГПСОВ Пазарджик.

По условие № 11. Управление на отпадъците.

I. Образуване на отпадъци: Не се констатираха отпадъци, образувани при работата на инсталациите по **Условие 2**, които да се различават по вид (код и наименование) от описаните в **условие 11.1**.

За периода на проверката от дейността на площадката не са образувани отпадъци.

II. Предварително съхраняване на отпадъците:

1. Предварително съхраняване на отпадъци, образувани при експлоатация на инсталациите по **Условие 2**, се извършва в добре затварящи се съдове, изготвени от материали, които не могат да взаимодействат с отпадъците. Съдовете за съхранение на опасни отпадъци са обозначени с добре видими надписи “Опасен отпадък”, код и наименование на отпадъка.

2. Площадките за съхранение на отпадъците отговарят на условията в КР.

3. Не се констатира смесване на опасни отпадъци с други отпадъци, смесване на оползотворими и неоползотворими отпадъци, както и смесване на опасни отпадъци с други вещества.

4. Към момента на проверката се извършва предварително съхраняване на отпадък - утайки от почистване на езерото за продуктивни разтвори и буферни утайници в обособени бетонови клетки, образуван от дейността на дружеството през предходни периоди.

III. Приемане на отпадъци за третиране

1. За периода на проверката не са приемани отпадъци на площадката с цел извършване на операция по оползотворяване, обозначена с код R4. (рециклиране или възстановяване на метали или метални съединения).

II. Транспортиране на отпадъците

1. За периода на проверката не са предавани за транспортиране отпадъци извън територията на площадката.

IV. Оползотворяване, в т.ч. рециклиране на отпадъци:

1. За периода на проверката не са предавани за оползотворяване отпадъци, образувани от дейността на дружеството.

2. Предаван е отпадък от цветни метали (отпадъчен месинг), получен от други юридически лица за оползотворяване на лице, притежаващо документ по реда на чл.35, ал.1 от ЗУО. Отпадъкът е предаден въз основа на писмен договор и в изпълнение на дадено предписание с КП № 01 – 14/28.11.2023 г.

3. За периода на проверката на територията на площадката не е извършвана операция по оползотворяване, обозначена с код R4 (рециклиране или възстановяване на метали или метални съединения) в инсталация за преработка медсъдържащи отпадъци.

V. Обезвреждане на отпадъците:

1. За периода на проверката не са предавани за обезвреждане отпадъци, образувани от дейността на предприятието, извън територията на площадката.

VI. Контрол и измерване на отпадъците.

1. Измерването на количествата отпадъци се извършва с електронен кантар до 3т. Количествата се записват в отчетни книги. Извършва се изчисление на месечните и годишните количества образувани отпадъци. Прилага се инструкцията по **условие 11.1.3.**, към която е представен дневник със записи - няма констатирани несъответствия на количеството образувани отпадъци за единица продукт

VII. Документиране и докладване:

1. Разработени са и се прилагат изискванията се с **условие 11** инструкции. Документирани са резултатите от извършените оценки на съответствие, установените причини за несъответствие и предприетите коригиращи действия.

2. Водят се редовно в НИСО отчетните книги по отпадъци съгласно изискванията на *Наредба № 1/2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри* - приложение № 1 - образувани отпадъци, приложение № 2 – за събиране и съхраняване на отпадъци, и приложение № 4 – за опозотворяване на отпадъците.

3. Годишните отчети за 2023г. са подписани и подадени чрез НИСО.

По Условие № 12. Шум.

През 2024г. операторът е извършил собствени периодични измервания на шум, излъчван в околната среда. В РИОСВ – Пазарджик са входирани протоколи за изпитване на шум в околната среда за дневно и вечерно ниво на шум (протоколи от изпитване на шум в околната среда № 0666/08.10.2024г.; № 660/03.10.2024г. № 0667/08.10.2024г.; 661/03.10.2024г.). Изпитването е извършено от акредитирана лаборатория. От извършените собствени периодични измервания не се констатира превишаване на шумово натоварване в околната среда над граничните стойности на еквивалентно ниво на шума.

По Условие № 13. Опазване на почвата и подземните води от замърсяване.

ПОЧВИ:

Осигурено е съхраняването на достатъчно количество подходящи сорбиращи материали за почистване в случай на разливи на определени места по производствената площадка (пясък и хидратна вар в цехове сорбция и екстракция, и до варелите с киселина на площадката.) Не е установено наличие на течности в резервоари, варели, технологично/пречиствателно оборудване или тръбопроводи. За периода на проверката не е имало течове от тръбопроводи и оборудване, разположено на открито.

За 2024г. операторът е провел мониторинг за състоянието на почвите на територията на площадката съгласно показателите, посочен и в **Таблица 13.10.3.** - протокол №: №:2701/24.10.2024г. Представена е оценка на съответствието, която показва превишение съгласно базовото състояние на показатели: „арсен“ в Т-1,2 и 3 и „желязо“ в Т 2. В отчетния период не са констатирани разливи, които да замърсят почвите. Технологичният процес също не е предпоставка за замърсяване на почвите с арсен и желязо. Операторът не може да посочи конкретни причини за несъответствието предполага се, че превишението е в резултат на цялостното фоново замърсяването на района.

Подземни води:

Собственият мониторинг на подземните води се провежда с честота и по показателите, посочени в **Таблица 13.9.1** на комплексното разрешително:

За периода на проверката са представени протоколи за мониторинг на подземни води в точки – сондаж С-1, сондаж С-2 и сондаж С-3:

За четвърто тримесечие на 2023г., протоколи №№:

- 18171/18.12.2023г.,

- 18172/18.12.2023г.,

- 18173/18.12.2023г.

За първо тримесечие на 2024г. протоколи №№:

- 19865/11.04.2024г.,
- 19866/11.04.2024г.
- 19867/11.04.2024г.

За второ тримесечие на 2024г протоколи №№:

- 213/07.06.2024г.,
- 212/07.06.2024г.,
- 211/07.06.2024г.

За трето тримесечие на 2024г. протоколи №№:

- 2016/24.09.2024г.,
- 2015/24.09.2024г.,
- 2014/24.09.2024г.

За четвърто тримесечие на 2024г. протоколи №№:

- 2735/25.10.2024г.
- 2734/25.10.2024г.
- 2733/25.10.2024г.

Представена е оценка на съответствието съгласно **условие 13.9.2.1**, която показва превишение на стойностите на екологичния праг (**Таблица 13.9.2**) по показатели: рН, сулфати, мед и цинк. Операторът не може да посочи конкретни причини за несъответствието, предполага се, че превишението е в резултат на цялостното фоново замърсяването на района; като в случая коригиращи действия са неприложими.

По Условие № 14. Предотвратяване и действия при аварии: бяха проверени условия: 14.1; 14.3; 14.4; 14.8.

Операторът е представил актуализиран доклад от документирана класификация по чл. 103, ал. 1 на ЗООС от 2021 г. Съгласно направените заключения площадката не се класифицира с нисък или висок рисков потенциал. За периода на проверката не са възниквали аварийни ситуации.

Във връзка с Условие № 15. Преходни и аномални режими на работа: За периода на проверката не е имало преходни и аномални режими на работа (пускане, спиране, внезапни спираня и други).

Във връзка с Условие № 16. Прекратяване на работата на инсталациите или на части от тях: За периода от предходната проверка до момента, операторът не е вземал решения за прекратяване на работата на инсталациите или на части от тях, поради което не са прилагани изискванията на условието.

На основание член 155 от ЗООС на оператора „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ” АД, гр. София е дадено едно предписание за привеждане в съответствие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дружеството прилага система за управление на околната среда, изискваща се с Условие 5 на комплексното разрешително.

Консумацията на суровини, спомагателни материали и горива е в рамките на заложените с условията на КР ограничения.

Площадките и съдовете за съхранение на отпадъци отговарят на изискванията на законодателството. Документирането на дейностите по управление на отпадъците се извършва съгласно нормативната уредба.

Операторът провежда собственият мониторинг за почви, подземни води и шумово натоварване с честота съгласно изискванията в КР.

Констатирано е следното несъответствие по отношение на условията свързани със съхранение на суровини и спомагателни – в обвалованата зона на резервоарите за съхранение на сярна киселина е установено наличие на листна маса и материали.

За констатираното несъответствие на „ПАНАГЮРСКА МЕДНА КОМПАНИЯ“ АД, гр. София е дадено едно предписание с конкретен срок за изпълнение.

ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ:

Във връзка с дадено предписание т. 1 от КП № 01 – 09/22.11.2024 г. е извършена извънредна проверка на място на ПМК (съставен е КП № 01-10 от 11.12.2024г.), от която се констатира, че обваловката на резервоарите за съхранение на сярна киселина е почистена от листна маса, пръст и метални варели. Обваловката е чиста и със свободен обем. Операторът е изпълнил дадено предписание т. 1 от КП № 01 – 09/22.10.2024 г.

УТВЪРДИЛ:
КОСТАДИН ГЕШЕВ
Директор на РИОСВ-Пазарджик

